

Radić Vuleta M¹, Pavić Šimetin I¹, Jurić H², Kvesić Jurišić A³, Malenica A³

¹Hrvatski zavod za javno zdravstvo

²Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu

³Ministarstvo zdravstva RH

www.hzjz.hr

UVOD: Redovito četkanje zubi je važna preventivna mjera u sprečavanju nastanka karijesa i usvajanju redovitih navika održavanja oralne higijene. Vrtići i škole mogu pružiti prikladno okruženje za programe nadziranog (organiziranog) četkanja zubi. Prilikom razvoja takvih programa u obzir treba uzeti ograničeno razumijevanje pitanja u odnosu na sanitarno-higijenske i socijalne faktore te je potrebno postaviti standarde koji se najbolje mogu provesti u praksi.

CILJ: Izrada Standarda nadziranog četkanja zubi u vrtićima i školama koji će biti temelj za organiziranje četkanja zubi u predškolskim ustanovama i školama te procjena održivosti i učinkovitosti u daljnjoj provedbi nacionalnog programa nadziranog četkanja zubi.

METODOLOGIJA: Četkanje se provodilo prema izrađenim Standardima za pilot projekt nadziranog četkanja zubi u vrtićima i školama*.

ORGANIZACIJA

- Djeca svaki dan četkaju zube u sklopu pilot projekta nadziranog četkanja zubi u školama i vrtićima. (1.2)
- Svi su provoditelji pilot projekta nadziranog četkanja zubi prošli edukaciju o učinkovitom četkanju zubi i postupcima kontrole zaraze. (1.5)
- Svim je ustanovama na raspolaganju stručna podrška zdravstvenih voditelja u predškolskoj ustanovi ili medicinske sestre iz tima školske medicine. (1.4)
- Uspostavljene su odgovarajuće mjere za suglasnost i vodi se evidencija. (1.6, 1.7)

UČINKOVITA PREVENTIVNA PRAKSA

- Koristi se pasta za zube koja sadrži 1450 ppm fluora, u skladu s Uredbom (EZ) br.1223/2009 Europskog parlamenta i Vijeća o kozmetičkim proizvodima (30. studenog 2009.). (2.1)
- Za djecu mlađu od tri godine se koristi tanki sloj (razmaz) paste za zube, a za djecu od tri godine i stariju pasta veličine zrna graška. (2.2)

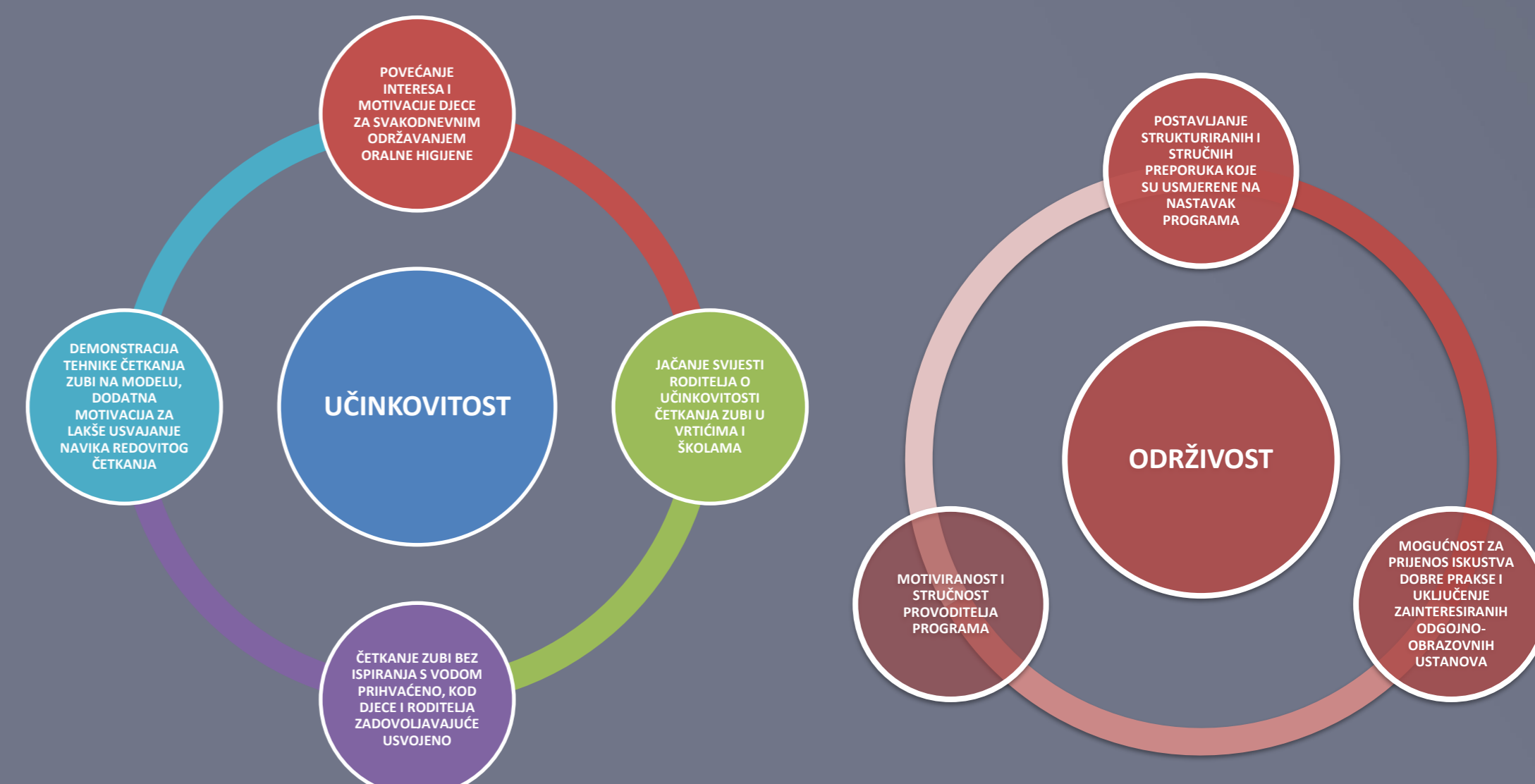
- Kad se pasta za zube dijeli među djecom, provoditelj pilot projekta je istiskuje na čistu površinu kao što je tanjur. (2.3)

- Zubne četkice se posebno označavaju za svako dijete u svrhu lakšeg prepoznavanja. (2.10)
- Djecu se nadzire za vrijeme četkanja zubi. (2.11)
- Nakon završenog četkanja zubi djeca trebaju višak paste ispljunuti (ne ispirati) u papirnati ručnik ili umivaonik, ovisno o modelu četkanja zubi. (Dodatak 2: 2.5 i 2.17)
- Nakon četkanja zubi svaka se zubna četkica zasebno temeljito ispiri pod hladnom tekućom vodom, odlaže u sustav za odlaganje četkica za zube i ostavlja da se osuši na zraku. (2.15)
- Četkice za zube se zamjenjuju jednom u tri do četiri mjeseca ili ranije (ako postoje oštećenja vlakana zubne četkice). (2.9)

PREVENCIJA I KONTROLA ZARAZE

- Provoditelj pilot projekta treba oprati ruke prije i nakon četkanja zubi da spriječi zarazu. (Dodatak 2: 2.1)
- Sustavi za odlaganje omogućuju uspravan položaj zubnih četkica i osiguravaju dovoljan razmak između njih. (3.2 i 3.3)
- Sustavi za odlaganje koji nemaju poklopac čuvaju se na za to namijenjenim kolicima ili u čistom, suhom ormaru. (3.5)
- Pri čišćenju sustava za odlaganje zubnih četkica i umivaonika treba koristiti namjenske rukavice za kućanstvo. (3.7)
- Sustav za odlaganje zubnih četkica se barem jednom tjedno čisti, ispiri i suši toplom tekućom vodom i deterdžentom za kućnu upotrebu te zamjenjuje u slučaju oštećenja (pukotine, neravnine, ogrebotine). (3.8, 3.11, Dodatak 1: 1.3 i 1.4)
- Sve zubne četkice koje padnu na pod odlažu se u otpad. (3.12)

REZULTATI: Sudjelovalo je ukupno 987 djece u dobi od 3 do 7 godina, 25 vrtićkih odjeljenja, iz 11 vrtića s ukupno 636 djece, od toga 210 djece (3-4 godine), 290 djece (5-6 godina), 83 djece (4-6 godina) te 53 djece u mješovitoj skupini od 3-7 godina. Od 10 osnovnih škola zube je četkalo 20 razrednih odjeljenja s ukupno 351 učenikom u dobi od 7 godina. 85% djece je svakodnevno četkalo zube, u prosjeku 66 radnih dana (od ožujka do lipnja školske godine 2018./2019.). Ukupno 10,3% djece nije četkalo zube zbog odsutnosti iz zdravstvenih razloga dok je 8,2% djece vrtićke dobi i 1,5% djece školske dobi odbijalo četkati zube. Zubna četkica se zamijenila zbog padanja na pod u 11,3% vrtićke djece i 17,4% školske djece.

ZAKLJUČAK:

Utvrđeni su sljedeći standardi nadziranog četkanja zubi:

1. organizacija četkanja zubi s naglaskom na uključivanje sve djece uz postupak pasivne suglasnosti roditelja i nadzor educiranih provoditelja,

2. učinkovita preventivna praksa i prevencija karijesa s naglaskom na zubnu pastu koja sadrži 1450 ppm fluora,

3. kontrola zaraze s procedurom odlaganja četkica u stalcima, zamjeni četkica kod pada na pod te čišćenja stalaka i četkica.

Nadziranje djece prilikom četkanja se najbolje postiže četkanjem u klupama u vrtićkim/razrednim odjeljenjima (sprečavanje padanja četkica za zube na pod i bolja kontrola tehnike četkanja uz demonstraciju četkanja) pa je modelu četkanja zubi u suhim prostorima dana prednost u odnosu na četkanje nad umivaonikom.

Promocija oralnog zdravlja kroz edukaciju stručnog osoblja u vrtićima i školama uz trajno motiviranje za aktivnije sudjelovanje u preventivnim programima i zdravstveno-edukativni odgoj roditelja i djece uz razvijanje odgovornosti o brizi za oralno zdravlje ključne su odrednice u održivosti programa nadziranog četkanja.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo i Ministarstvo zdravstva žele izraziti zahvalnost svima koji su sudjelovali i dali potporu provedbi pilot projekta nadziranog četkanja zubi u vrtićima i školama, osobito vrtićima i školama koji su sudjelovali u pilot projektu.